

وَلَتَأْطُرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْرًا وَلَتَقْصُرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قَصْرًا "Dikkat edin. Allah'a yemin olsun ki, siz (ya) iyiliği emreder/teşvik eder kötülükten menedersiniz/uzaklaştırırsınız, zalimin elinden tutup onu hakka döndürürsünüz ve onu hak üzere tutarsınız (ya da sizin sonunuz da onlar gibi olur).” [1] Mekke döneminden itibaren Kur'an âyetlerinde yer alan “emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker” ileriki dönemlerde de hem Kur'an hem de Hz. Peygamber tarafından ısrarla üzerinde durulan bir kaide olmuş, dinin temel prensiplerinden biri kabul edilmiştir.

“Ma'rûf” kelimesi, sözükte “bilinen, tanınan” anlamına gelmekte olup insanlar tarafından iyi kabul edilen, benimsenen şeyleri ifade etmektedir. Eski Arap toplumunda “iyilik, ikram, cömertlik” gibi anlamları içeren bu sözük Kur"ân-ı Kerîm ve hadislerde de aynı anlamı korumuş, bazen de aynı mânâda kullanılan “Orf” sözüğüyle ifade edilmiştir. Bununla birlikte İslâm dininde ma'rûf kelimesinin kapsamı oldukça genişlemiş, Allah'a itaati ve yakınlaşmayı sağlayan, aklın ve dinin güzel kabul ettiği, insanlar tarafından yadırganmayan her türü söz ve davranış ma'rûf olarak anılmıştır. [2] Keza aklı selimin veya dini mübini İslâm'ın çirkin gördüğü, dinen yasaklanan her şeye, ma'rûf kelimesinin zitti olan “bilinmeyen, sıkıntı veren, hoş görülmeyen” anlamındaki “münker” ismi verilmiştir. Hz. Peygamber ile sahâbeden Harmele b. Abdullah arasında geçen diyalog bu tanımın hâklılığını ortaya koymaktadır. İlmini artırmak üzere Allah Resûlü"ne gelerek, ما تأمرنى أعمل   “Bana ne yapmamı emredersin?” diye soran Harmele"ye Resûlullah, يا حرملة ائت المعروف واجتنب المنكر “Ma'rûfu yap ve münkerden sakın.” [3] buyurmuştur. Muhtemelen daha açık bir emir bekleyen Harmele"nin sorusunu tekrarlaması üzerine Hz. Peygamber de cevabını yinelemiş ve yaptığı fiiller hakkında insanların nasıl tepkiler verdiğine dikkat etmesini, onların tasvip ettiği şeyleri yapmaya devam ederek, hoş görmediklerinden kaçınmasını söyilemiştir. [4] Ma'rûf ve münker kelimelerine yüklenen bu geniş anlamlar doğrultusunda “iyiliği tavsiye/teşvik etme ve kötülükten sakındırma/uzaklaştırma” şeklinde tercüme edilen “emr bi'l-ma'rûf ve nehiy ani'l-münker” de çok geniş bir kapsamda düşünülmüştür. Kur"ân-ı Kerîm"de dokuz defa tekrarlanan bu ifadenin herhangi bir söz veya fiille kayıtlanması bu fikri desteklemektedir. Dolayısıyla en genel anlamda, قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا۬

مُنْذِرٌۗ
وَمَا مِنْ
اِلٰهٍ
اِلَّا
اللّٰهُ
الْوَاحِدُ
الْقَهَّارُ&#17
54; “De ki: “Ben sadece bir uyarıcıyım. Karşı konulmaz güllç sahibi tek
Allah’tan başka tanrı yoktur.” [5]   “Allah Teâlâ''nın
rızasına ve insanların hayırına uygun olan her türlü şeyi teşvik edip, O''nun razi
olmayacağı her türlü söz ve fiilden sakındırmak/uzaklaştırmak.” olarak
anlaşıldığında, insanlığa bir “uyarıcı” olarak gönderilen Hz. Peygamber''in
ashâbına söyıldığı bütün sözlerin, emir ve nehiyelerin, tavsiye ve
ikazların tamamını “emir bi''l-ma''rûf ve nehiy ani''l-münker”
çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Zira Allah
Resûlü"ne, hangi ameli işlemesi gerektiği konusunda danışan Harmeple, onun ısrarla
ma''rûfu yapıp münkerden kaçinmayı tavsiye etmesi üzerine
düşündüğünde, aslında bu ikisinin hiçbir şeyi dışında bırakmadığını,
bir anlamda dinin tamamını kapsadığını fark etmiştir. [6] Yüce Allah, Kur''ân-ı
Kerîm''de Müslümanlara hitaben,
كُنْتُمْ
خَيْرَ
اُمَّةٍ
اُخْرِجَتْ
لِلنَّاسِ
تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُ&#16
08;فِ
وَتَنْهَوْن&#16
14; عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُو&#16
06;َ بِاللّٰهِۜ
وَلَوْ
اٰمَنَ
اَهْلُ
الْكِتَابِ
لَكَانَ
خَيْرًا
لَهُمْۜ
مِنْهُمُ
الْمُؤْمِنُ&#16
08;نَ
وَاَكْثَرُه&#16
15;مُ
الْفَاسِقُو&#16
06;َ “Siz, insanlar için çıkarılmış en hayatı ümmetsiniz; iyiliği
emreder/teşvik eder, kötülükten alıkoyar/uzaklaştırırsınız ve Allah''a

inanırsınız...”^[7] buyurmuş, başka bir yerde de iyiliği teşvik ederek kendi türkülerinde sakındırmayı minlerin başıca zellikleri arasında zikretmiştir.^[8] İnananlara “iyiliği tavsiye edip kendileri de bu vasfin imanla sakındırma” erdemini aşılamaya gayret eden Allah Resûcîl’de bu vasfin imanla olan sıkı ilişkisini vurgulamıştır. ”^{1605-1614-1606-1618-1585-1614-1571-1614-1609-1605-1615-1606-1618-1603-1614-1585-1611-1575-1601-1614-1575-1587-1618-1578-1614-1591-1614-1575-1593-1614-1571-1614-1606-1618-1610-1615-1594-1614-1610-1617-1616-1585-1614-1607-1615-1576-1616-1610-1614-1583-1616-1607-1616-1601-1614-1573-1616-1606-1618-1604-1614-1605-1618-1610-1614-1587-1618-1578-1614-1591-1616-1593-1618-1601-1614-1576-1616-1604-1616-1587-1614-1575-1606-1616-1607-1616-1601-1616-1601-1614-1573-1616-1606-1618-1604-1614-1605-1618-1610-1614-1587-1618-1578-1614-1591-1616-1593-1618-1601-1614-1576-1616-1602-1614-1604-1618-1576-1616-1607-1616-1608-1614-1584-1614-1604-1616-1603-1614-1571-1614-1590-1618-1593-1614-1601-1615-1575-1604-1573-1616-1610-1605-1614-1575-1606-1616-“ Bir kişi, eli ile değiştirmeye günde yetiyorsa onu eli ile değiştirsün. Buna günde yetmez ise dili ile değiştirsün. Buna da günde yetmezse kalbi ile (o kişi ile) tavır koysun (onu hoş rimesin). Ve bu da imanın asgarı gereğidir.”^[9] buyurmuş, yapılan kişi de sakındırma” erdemini aşılamaya gayret eden Allah Resûcîl’de bu vasfin imanla olan sıkı ilişkisini vurgulamıştır.^[10] Allah'a inanan bir min kişi de sakındırma” erdemini aşılamaya gayret eden Allah Resûcîl’de bu vasfin imanla olan sıkı ilişkisini vurgulamıştır.^[11] Minderlerin bu bilincle yaşamalarını isteyen Allah Resûcîl’de, ”¹⁶⁰⁴⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁵⁸⁷⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁷⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁷⁵⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁴⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁵⁸¹⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁵⁸⁹⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁹⁴⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁷⁵⁻¹⁶⁰⁸⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁶¹⁵⁻¹⁶⁰⁸⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰²⁻¹⁶¹⁷⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰³⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁷⁶⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁷⁵⁻¹⁶⁰⁸⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁷¹⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁵⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁵⁷⁶⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁵⁷⁵⁻¹⁶⁰⁴⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁹³⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁵⁻¹⁶⁰⁸⁻¹⁶⁰¹⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁶⁰⁸⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶¹⁰⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰⁷⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁹³⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁶⁻¹⁵⁷⁵⁻¹⁶⁰⁴⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰⁵⁻¹⁶¹⁵⁻¹⁶⁰⁶⁻¹⁶¹⁸⁻¹⁶⁰³⁻¹⁶¹⁴⁻¹⁵⁸⁵⁻¹⁶¹⁶}

...iyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırmayan bizden
değildir.”[\[12\]](#) buyurmuş, «
إِيَّاكُمْ
وَالْجُلُوس&#16
14; فِى
الطُّرُقَات&#16
16; » . قَالُوا يَا
رَسُولَ
اللَّهِ مَا
لَنَا بُدٌّ
مِنْ
مَجَالِسِنَ&#15
75; نَتَحَدَّثُ
فِيهَا . قَالَ
رَسُولُ
اللَّهِ صلى
الله عليه
وسلم «
فَإِذَا
أَبَيْتُمْ
إِلاَّ
الْمَجْلِسَ
فَأَعْطُوا
الطَّرِيقَ
حَقَّهُ » .
قَالُوا
وَمَا
حَقُّهُ
قَالَ « غَضُّ
الْبَصَرِ
وَكَفُّ
الأَذَى
وَرَدُّ
السَّلاَمِ
وَالنَّهْىُ
عَنِ
الْمُنْكَرِ boş
vakitlerinde yol kenarlarında oturup sohbet edenlere dahi buralarda oturdukları
müddetçe iyiliği tavsiye edip kötülükten uzaklaştırma görevini
yerine getirmelerini ögütlemiştir.[\[13\]](#) Müminin bu görevi yerine getirmesi
« أَوَلَيْسَ
قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ
لَكُمْ مَا
تَصَّدَّقُو&#16

06;#1614; #1573;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1576;#1616;#1603;#1615;#1604;#1617;#1616;
#1578;#1614;#1587;#1618;#1576;#1616;#1610;#1581;#1614;#1577;#1613;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1611;
#1608;#1614;#1603;#1615;#1604;#1617;#1616;
#1578;#1614;#1603;#1618;#1576;#1616;#1610;#1585;#1614;#1577;#1613;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612;
#1608;#1614;#1603;#1615;#1604;#1617;#1616;
#1578;#1614;#1581;#1618;#1605;#1616;#1610;#1583;#1614;#1577;#1613;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612;
#1608;#1614;#1571;#1614;#1605;#1618;#1585;#1612;
#1576;#1616;#1575;#1604;#1618;#1605;#1614;#1593;#1618;#1585;#1615;#1608;#1601;#1616; #1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612;
#1608;#1614;#1606;#1614;#1607;#1618;#1609;#1612;
#1593;#1614;#1606;#1618;
#1605;#1615;#1606;#1618;#1603;#1614;#1585;#1613;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612;
#1608;#1614;#1601;#1616;#1609; #1576;#1615;#1590;#1618;#1593;#1616;
#1571;#1614;#1581;#1614;#1583;#1616;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612; » ona sadaka sevabı kazandırır, [14] iyiliğe çağırduğu kimsenin bu çağrıya kulak vermesi hâlinde ise mükâfatı daha da artar. Zira Peygamberimizin ifadesiyle, «
#1573;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1583;#1617;#1614;#1575;#1604;#1617;#1614;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1575;#1604;#1618;#1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1616;
#1603;#1614;#1601;#1614;#1575;#1593;#1616;#1604;#1616;#1607;#1616;
» “Hayra vesile olan kişi onu yapmış gibidir.” [15] Değerli Kardeşlerim Her fırسatta anne babaya, komşulara, bütün insanlara hatta hayvanlara ve bitkilere kısapası bütün mahlûkâta iyi davranışmayı tavsiye eden Peygamber Efendimiz, Allah Teâlâ"nın müminlere her işte iyiliği emrettiğini bildirmiştir. [16] Kötü olan her şeyden ashâbını sakındırırken, Allah Teâlâ nezdinde “iyi” olan her şeye karşı onları teşvik etmiştir. Bu terbiyeyle yetişen ashâb da bu konuda oldukça ça titiz davranışmış, emir bi"l-ma"rûf ve nehiy anı"l-münker ilkesini hayatlarına en güzeli şekilde tatbik etmeye gayret etmişlerdir. Özellikle Resûlullah"ın vefatından sonra ondan aldığı dinî bilgiyi muhafaza etmeye özen göstermişler, Kur'an ve sünnete aykırı olan her şeyi bid"at kabul ederek dışlamışlar, bunun topluma sirayet etmesine engel olmaya çalışmışlardır. [17] Hataları izale edip doğruları hâkim kılmak adına yöneticileri uyarmaktan, eleştirmekten çekinmemişlerdir. [18] Zira Allah Resûlü, haksızlık yapan bir yöneticiye doğruya söyelenen ehemmiyetine vurgu yaparak, «
#1571;#1614;#1601;#1618;#1590;#1614;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1580;#1616;#1607;#1614;#1575;#1583;#1616;
#1603;#1614;#1604;#1616;#1605;#1614;#1577;#1615;
#1593;#1614;#1583;#1618;#1604;#1613;

عِنْدَ
سُلْطَانٍ
جَائِرٍ » .
أَوْ - أَمِيرٍ
جَائِرٍ “En üstün/iyi
cihad, zalim yöneticinin karşısında hakkı dile getirmektir.”[19] buyurmuştur.
Sahâbeden Hişâm b. Hakîm gibi bazı kimseler, emir bi'l-ma"rûf ve nehiy
ani'l-münker görevini yerine getirmedeki hassasiyetleriyle tanınmışlardır. Öyile ki
ashâbın önde gelenlerinden Hz. Ömer'e kötü bir fiilin işlendiği haber
verildiğinde, “Ben ve Hişâm yaşadığı müddetçe böyile bir şey
olamaz.”[20] dediği nakledilmiş ve bu güzide sahâbînin insanları iyi ve
güzel olana teşvik etmek ve onlara nasihatte bulunmak için diyar diyar gezdiği
bildirilmiştir. Muhterem Müslümanlar Toplum içerisinde iyiliği tavsiye edip
kötülükten sakındırma görevini kimlerin üstleneceği, ne zaman ve ne
şekilde yapacağı çok iyi bir şekilde belirlenmek durumundadır. Müslümanları
iyiliğe teşvik edip kötülükten sakındırmayı tavsiye eden âyetlere
bakıldığından bu hususun aslında bütün Müslümanlar için özel
bir sosyal ve ahlâkî görev olduğu görülür. Dolayısıyla,
وَالْمُؤْمِنُونَ
بَعْضُهُمْ
اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۢ
يَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَيُق۪يمُونَ
الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ
وَيُط۪يعُونَ
اللّٰهَ
وَرَسُولَهُۜ
اِنَّ
اللّٰهَ
عَز۪يزٌ
حَك۪يمٌ “Mümin erkeklerle
mümin kadınlar da birbirlerinin velîleridir. Onlar iyiliği emreder/teşvik edip,
kötülükten alıkoyarlar/sakınıdırırlar.”[21] âyetinde
açlkça ifade edildiği üzere, Müslüman olan herkesin bu görevi

yerine getirmesi gereklidir. Buna gümrekle min bir kimse, şartların uygun olması hâlinde kümlelerin içinden gümüş; bizzat ortadan kaldırılmakla yine de kümlelerin içinden gümüş; bizzat ortadan kaldırılmıştır. Füilen bunu yapmanın mümkün değil; n' olmadığı durumlarda ise minin, kümlelerin içinden gümüş; bizzat ortadan kaldırılmıştır. Kişiye söylemek; olarak uyarması, bu yaptığıının yanlış olduğunu bildirmesi beklenir. Tıpkı Resûlullah'ın vefatından sonra Emevî; halifesi Mervâ; n'a ikazda bulunan bir şahıs gibi. Bir bayram gümrekle; Mervâ; n, minberi namaz kılmak üzere taşmış, hutbeyi de bayram namazından okumuştu. Bunun yerine bir zâirci; t, Mervâ; n'a Hz. Peygamber zamanında minberin namaz kılanın yere ç ikarılmadığını, hutbenin de namazdan sonra okunduğunu hatırlatarak onu uyarmıştır.[\[22\]](#) Ne fiil; ne de söylemek; dahaleyeye gümrekle; yetmeyen kişi ise en azından, işlenen kümlelerin içinden gümüş; bizzat ortadan kaldırılmışlığını, hutbenin de iyiliği emreden/teşvik eden ve kümlelerin içinden sakındırın kişi, toplumda “iyi” olarak kabul edilen, ç evresine “gümrekle; ven” veren, saygın bir insan olmalıdır. Toplum tarafından benimsenmeyen bir kişinin başkalarına etki edebilmesi mümkün; değil. Başkasına iyilikleri telkin edip kümlelerin içinden klerden uzaklaşmasını öğum; tleyen kişi, öncelikle özelestiri yapmalı, kendisinde bu yıldıklarına muhalif bir özellik olup olmadığını gümle; zden geçirmeli, başkalarından nce kendini düm; zeltmelidir. Nitekim nüm; büm; vvet öncesi dönemde üstün ahlâc; kıyla tanınan ve herkes tarafından “el-Emâc; n” diye anılan Allah Resûl; n' bu hâlic; li, İslâc; m'ın yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca inananlara Allah Teâc; lâc; "nın emir ve nehiyelerini aç iklayan Resûl;ullah'ın, öğrettiği her şeyi öncelikle kendi hayatında uygulayarak bunları iç selleştirmesi, âdata Kur'an'ın canlı bir temsilî olması,[\[23\]](#) kendisine olan inancın ve samimiyetin artmasını sağlamıştır. Canlarından ç ok sevdikleri bu insana sonsuz gümrekle; duyan minler onun öz, fiil ve takrirlerini adım adım takip etmişler, ünnetine sarılarak onu en gümrekle; zel şekilde korumaya gayret etmişlerdir. Allah'ın Resûl; n, inananlara da aynı tavır iç inde olmalarını salık vermiş, kişinin kendisini olduğu kadar ç evresindekileri de kümlelerin içinden yapmaktan alikoymasını sadaka olarak nitelendirmiştir.[\[24\]](#) Buna karşılık iyiliğe teşvik etme ve kümlelerin içinden sakındırma noktasında, öyıldıklarıyle muhalif bir yaştı örneği sunan insanın kıyamet gümrekle; ndeki acıklı hâlic; lini şu şekilde tasvir etmiştir:

يُؤْتَى
بِالرَّجُلِ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
فَيُلْقَى
فِى النَّارِ
فَتَنْدَلِقُ
أَقْتَابُ
بَطْنِهِ
فَيَدُورُ
بِهَا كَمَا
يَدُورُ
الْحِمَارُ
بِالرَّحَى
فَيَجْتَمِع&#16

15; إِلَيْهِ
أَهْلُ
النَّارِ
فَيَقُولُون&#16
14; يَا فُلاَنُ
مَا لَكَ
أَلَمْ
تَكُنْ
تَأْمُرُ
بِالْمَعْرُ&#16
08;فِ وَتَنْهَى
عَنِ
الْمُنْكَرِ
فَيَقُولُ
بَلَى قَدْ
كُنْتُ آمُرُ
بِالْمَعْرُ&#16
08;فِ وَلاَ
آتِيهِ
وَأَنْهَى
عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَآتِيهِ .
 “Kiyamet günü bir adam getirilip, cehenneme atılacaktır. Bağırsakları
dışarı dökülen bu adam, eşeğin değirmen taşının etrafında döndüğü
gibi cehennemde, bağırsaklarının etrafından dönecektir. Cehennemdekiler etrafına toplanıp,
"Sen iyiliği tavsiye edip, kötülüklerden insanları uzaklaştırmaz miydin (bu ne
hâl)" diye soracaklardır. Bunun üzerine o adam, "Evet. İyiliği emrederdim, ancak
kendim yapmadım; kötülüklerden insanları sakındırırdım, ancak onları kendim
yapardım."”[\[25\]](#) Yüce Rabbimiz iyiliği tavsiye edecek, kötülüğü
önlemeye çalışacak kimsenin önce söyalediklerini kendi hayatında
yaşamasını istemiş, kendi hayatında uygulamadığı ve ileride de yapmayacağı şeyleri başkalarının
yapmasını talep edenleri Kur'an'ın farklı âyet-i celîlelerinde kınamıştır:
اَتَأْمُرُو&#16
06;َ النَّاسَ
بِالْبِرِّ
وَتَنْسَوْن&#16
14;
اَنْفُسَكُم&#16
18; وَاَنْتُمْ
تَتْلُونَ
الْكِتَابَۜ
اَفَلَا
تَعْقِلُونَ
“(Ey bilginler!) Sizler Kitab"ı (Tevrat"ı) okuduğunuz (gerçekleri bildiğiniz) hâlde
insanlara iyiliği söyleyip kendinizi unutuyor musunuz? Akınızı kullanmıyor musunuz?"”
[\[26\]](#)   يَٓا
اَيُّهَا

الَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا
لِمَ
تَقُولُونَ
مَا لَا
تَفْعَلُونَ
﴿2﴾ كَبُرَ
مَقْتًا
عِنْدَ
اللّٰهِ اَنْ
تَقُولُوا
مَا لَا
تَفْعَلُونَ
﴿3﴾ “Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin
söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında
büyük gazap gerektiren bir iştir.”[\[27\]](#) Değerli Kardeşlerim İyiliği tavsiye edip
kötülükten uzaklaştmaya çalışmada üslûp çok
önemlidir. Bu görevi yerine getiren kişiler müjdeleyici ve kolaylaştırıcı olmalı,
nefret ettirici ve zorlaştıracı olmamalı, insanları hikmetle ve güzel öğütle iyiliğe
çağırmalı ve onlara yumuşak, hoşgörülü ve merhametli davranışmalıdır.
Nitekim cahil bir bedevînin mescidin içinde idrarını yapması üzerine, ashâb
hiddetlenerek ona doğru yürümüş, ancak Şefkat Peygamberi onlara,
دَعُوهُ
وَهَرِيقُوا
عَلَى
بَوْلِهِ
سَجْلاً مِنْ
مَاءٍ ، أَوْ
ذَنُوبًا
مِنْ مَاءٍ ،
فَإِنَّمَا
بُعِثْتُمْ
مُيَسِّرِينَ
، وَلَمْ
تُبْعَثُوا
مُعَسِّرِينَ
، وَلَمْ
رَحْمَةٍ
مِنَ اللّٰهِ
لِنْتَ
لَهُمْۚ
وَلَوْ
كُنْتَ
فَظًّا

غَل۪يظَ
الْقَلْبِ
لَانْفَضُّوا مِنْ
حَوْلِكَۖ
فَاعْفُ
عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْهُمْ لَهُمْ
وَشَاوِرْهُمْ فِي
الْاَمْرِۚ
فَاِذَا
عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ
عَلَى
اللّٰهَ
يُحِبُّ
الْمُتَوَكِّل۪ي , “...Sen kaba, katı yürekli olsaydın,
hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi...”[29] diyen Allah
Teâlâ, insanları iyiliğe davet etmede yumuşak huyluluğun önemini ifade etmiştir.
Hz. Peygamber de İslâm dinini yaymak üzere gönderdiği elçilere daima
kolaylaştırıcı ve müjdeleyici olmalarını tavsiye etmiştir[30]. Zira dilimizde ifade edildiği
üzere, “Tatlı dil yılanyı deliğinden çıkarır.” Aynı şekilde iyiliği emredip
kötülükten sakındırıracak kişi biktirici olmamaya da dikkat etmeli, muhatabın
uygun zamanını kollamalıdır. Nitekim güzide sahâbî Abdullah b. Mes"ūd, her perşembe günü halka öğüt veriyor, iyiliği tavsiye ediyor,
kötülükten sakındırıyor, halka vaaz ve nasihatte bulunuyordu. Kendisini dinleyen
birinin bu nasihatleri her gün dinlemek istediğini söyemesi üzerine o, şöyel
cevap vermişti: أَمَا
إِنَّهُ
يَمْنَعُنِى
مِنْ ذَلِكَ
أَنِّى
أَكْرَهُ
أَنْ
أُمِلَّكُمْ
، وَإِنِّى
أَتَخَوَّلُكُمْ
بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا
كَانَ
النَّبِىُّ
صلى اله عليه

وسلم
يَتَخَوَّلُنَا بِهَا ،
مَخَافَةَ
السَّآمَةِ
عَلَيْنَا . “Size bikkinlik
vermek istemeyişim beni bundan alıkoyuyor. Resûlullah bize bikkinlik vereceği endişesiyle
öğüt verme konusunda nasıl bizim durumumuzu kolluyor idiyse, ben de sizin uygun
zamanınızı gözetiyorum.”[31] Muhterem Mümin Kardeşlerim Emr-i
bi"l-ma"rûf ve nehy-i ani"l-münker görevini yerine getirmede herkesin bilgisi,
gücü ve yetkisi nispetinde hareket etmekle yükümü olduğu
unutulmamalıdır. Kişi, yetkisini aşan konularda, olaylara bizzat müdahale etmek yerine daha
yetkili bir mercie başvurarak sorumluluğunu yerine getirmış olur. Nitekim iyiliği emredip
kötülükleri izale etmesiyle meşhur Hişâm b. Hakîm, Şam
bölgesinde cizye ödemeyen çiftçilere eziyet edildiğini
gördüğünde bizzat müdahalede bulunmamış, durumu vali Umeyr b. Sa"d'a
bildirerek onların serbest bırakılmalarını sağlamıştır.[32] Mervân"ı sözlü olarak
uyaran zâtin üzerine düşeni yaptığı söyleyen Ebû Saîd
el-Hudrî"nin bu kanaati de söz konusu şahsin içinde bulunduğu durumu filen
düzeltmekle sorumlu olmadığını ifade etmektedir[33]. İnsanların yetkileri dışında hareket
ederek kendi ictihadlarına göre iyi ya da kötü gördükleri davranışlar
hususunda başkalarına yaptırı uygulamaları, bunu yaparken sorumluluklarını aşan bir tavır
içine girmeleri, özellikle şiddette başvurmaları toplumu büyük bir
karmaşa sürükler. İslâm tarihinde asıl amacı “islah etmek” olan
emir bi"l-ma"rûf adına, çeşitli fırkaların birbirleriyle şiddetli mücadelelere giriştiği
ve sonuçta daha büyük fitnelere yol açmak suretiyle topluma zarar verdiği
bilinen bir husustur. Bu nedenle,
وَلْتَكُنْ
مِنْكُمْ
اُمَّةٌ
يَدْعُونَ
اِلَى
الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَعنَ
الْمُنْكَرِۜ
وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ &#ldquo;Sizden, hayra çağıran, iyiliği teşvik edip
kötülükten sakındıran bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa
erenlerdir.”[34] âyetinde ifade edildiği üzere, İslâm dininde bu
görevi üstlenen özel bir topluluğun olması

öngörülmüşür. Bu amaçla İslâm tarihinde “H&SBE” adı verilen bir teşkilat oluşturulmuştur. Kamu hukukuna dair meselelerle ilgilenen bu kurum emir bi"l-mâ'rûf ve nehiy ani"l-münkeri yerine getirmede birtakım özel yetkilerle donatılmış, yetkisini aşan durumlarda ise olayları mahkemeye havale etmiştir.

[35] Her kötülük kalpte bir kara nokta oluşturur. Eğer bir insan yaptığı kötülüğü anlar, pişman olur, tevbe ederse kalbindeki kara nokta gider. Ama bunun farkına varmaz, işlediği kötülüklere devam eder, pişmanlık duymazsa kalpteki kara lekeler çoğalır ve zamanla kalbi istila eder. Artık o kalbin sahibi boğazına kadar günah bataklığına batmış, hem dünyasını hem de âhiretini karartmıştır. İşte toplum da böyledir. İşlenen bir kötülük uygun bir şekilde önlenirse toplumda meydana getireceği tahribat en az zararla atlatılmış olur. Aksi takdirde durgun suya atılan taşın meydana getirdiği dalgalanmalar gibi o kötülük aileden mahalleye, mahalleden beldeye, beldeden bölgeye ve nihayetinde tüm ülkeye yayılır. Ondan, masum olan olmayan, suçlu olan olmayan herkes zarar görür. Allah Resûlü bunu bir gemide yaşayan iki grup insana benzetir. Kura sonucu bu iki gruptan biri geminin alt katına, diğeri ise üst kata yerleştirilmiştir. Alt kattakiler su ihtiyaççlarını gidermek için üst kata çıkmak zorunda kaldıklarından geminin alt tarafına bir delik açmaya karar verirler. Böylece üst kattakileri rahatsız etmeden ihtiyaççlarını giderebileceklerini düşünürler. Resûlullah der ki,

لَوْ أَنَّا

خَرَقْنَا

فِى

نَصِيبِنَا

خَرْقًا ،

وَلَمْ

نُؤْذِ مَنْ

فَوْقَنَا .

فَإِنْ

يَتْرُكُوهُ&#16

05;ْ وَمَا

أَرَادُوا

هَلَكُوا

جَمِيعًا ،

وَإِنْ

أَخَذُوا

عَلَى

أَيْدِيهِمْ

نَجَوْا

وَنَجَوْا

جَمِيعًا “Eğer üsttekiler, alttakileri, yapacakları bu işten vazgeçirmezlerse hepsi birden helâk olur. Fakat onlara engel olurlarsa hepsi birden kurtulur.”[36] Aynı şekilde toplumda bilgi ve yetki bakımından üstün olanlar diğer insanların hatalarını düzeltme gayretinde olmazsa giderek bozulan çevrede kendilerinin de felâkete uğraması kaçinilmazdır. Nitekim Yüce Allah, kendi sınırlarını ihlâl ettikleri için gazabını hak eden İsrâiloğulları hakkında, لَوْلَا

يَنْهٰيهُمُ

الرَّبَّانِ&#16

10;#1617;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1575;#1614;#1581;#1618;#1576;#1614;#1575;#1615; #1593;#1614;#1606;#1618;
#1602;#1614;#1608;#1618;#1604;#1616;#1607;#1616;#1605;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1575;#1616;#1579;#1618;#1605;#1614;
#1608;#1614;#1575;#1614;#1603;#1618;#1604;#1616;#1607;#1616;#1605;#1615; #1575;#1604;#1587;#1617;#1615;#1581;#1618;#1578;#1614;#1756;
#1604;#1614;#1576;#1616;#1574;#1618;#1587;#1614; #1605;#1614;#1575;
#1603;#1614;#1575;#1606;#1615;#1608;#1575;
#1610;#1614;#1589;#1618;#1606;#1614;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;
nbsp;“Din adamları ve âlimleri onları, günah olan sözleri
söyemekten ve haram yemekten menetselerdi ya!”[37] nbsp;buyurmakta,
#1608;#1614;#1575;#1578;#1617;#1614;#1602;#1615;#1608;#1575;
#1601;#1616;#1578;#1618;#1606;#1614;#1577;#1611; #1604;#1614;#1575;
#1578;#1615;#1589;#1770;#1610;#1576;#1614;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1770;#1610;#1606;#1614;
#1592;#1614;#1604;#1614;#1605;#1615;#1608;#1575;
#1605;#1616;#1606;#1618;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1582;#1614;#1619;#1575;#1589;#1617;#1614;#1577;#1611;#1754;
#1608;#1614;#1575;#1593;#1618;#1604;#1614;#1605;#1615;#1619;#1608;#1575; #1614;
#1575;#1614;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1648;#1607;#1614;
#1588;#1614;#1583;#1770;#1610;#1583;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1593;#1616;#1602;#1614;#1575;#1576;#1616;
nbsp;“Öyle bir azaptan sakının ki o, içinizden zulmedenlere erişmekle
kalmaz.”[38] nbsp;diyerek Müslümanları da bu konuda uyarmaktadır. Allah
Resûlü de «
#1608;#1614;#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1609;
#1606;#1614;#1601;#1618;#1587;#1616;#1609;
#1576;#1616;#1610;#1614;#1583;#1616;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1578;#1614;#1571;#1618;#1605;#1615;#1585;#1615;#1606;#1617;#1614;
#1576;#1616;#1575;#1604;#1618;#1605;#1614;#1593;#1618;#1585;#1615;#1608;#1615;#1606;#1617;#1614; #1593;#1614;#1606;#1618;#1603;#1614;#1585;#1616;
#1571;#1614;#1608;#1618;
#1604;#1614;#1610;#1615;#1608;#1588;#1616;#1603;#1614;#1606;#1617;#1614; #1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1571;#1614;#1606;#1618;
#1610;#1614;#1576;#1618;#1593;#1614;#1579;#1614;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1593;#1616;#1602;#1614;#1575;#1576;#1611;#1575;
#1605;#1616;#1606;#1618;#1607;#1615; #1579;#1615;#1605;#1617;#1614;
#1578;#1614;#1583;#1618;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;#1607;#1615;
#1601;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1587;#1618;#1578;#1614;#1580;#1614;#1575;#1576;#1615;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618; »Bu canı bu tende tutan Allah'a

yemin ederim ki ya iyiliği teşvik edip kötülükten sakındırırsınız/uzaklaştırırsınız ya da Allah size bir ceza gönderir de O"na dua edersiniz ama O, duanıza karşılık vermez.”[\[39\]](#) buyurarak iyiliği tavsiye etme gayreti ve kötülügü önleme bilincinden yoksun olan insanların dualarının bile Allah katında makbul olmayacağı haber vermiştir.53 Bu görevin, herkesin kendi yaptığından sorumlu olduğunu, bireylerin herkesten önce kendilerini düzeltmeleri gerektiğini bildiren âyetlerle çeliştiği düşünülmemelidir. Nitekim Hz. Peygamber"in vefatından sonra bazı kimseler, يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُْ مْۜ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَم۪يعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِممَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ “Siz kendinize bakınız, siz hidayet yolunda olduğunuzda sapitan size zarar veremez.”[\[40\]](#) âyetini herkesin kendinden sorumlu olduğu, dolayısıyla emir bi"l-ma"rûf ve nehiy ani"l-münkerin terk edilmesi gereği şeklinde yorumlamışlardı. Böyel bir anlayışın İslâm"la bağdaşmadığını çok iyi bilen Hz. Ebû Bekir, (تقرؤون هذه الآية) “Ey insanlar! Siz bu âyeti yanlış anlıyorsunuz.”[\[41\]](#) diyerek duruma müdahale etmiştir. Cerîr b. Abdullah"ın Resûlullah"tan naklettigi şu hadis konuya açiklik getirmiştir: مَا مِنْ قَوْمٍ &#1

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)